

Dunaharaszti Városi Könyvtár 2021. évi beszámolója

székhelye: 2330 Dunaharaszti, Dózsa Gy. út 12/b.

intézményvezető: Tóth Marianna

készítés dátuma: 2022. január 30.

Települési nyilvános könyvtárak 2021. évi beszámolója

1. Rövid összefoglaló (legfeljebb 1500 karakter)

a. sikerek, eredmények és trendek

„Minden nyelvnek, minden népnek, minden civilizációnak van egy domináns Én-je, amely a világot regisztrálja, uralja és ábrázolja is. Olyan alany ez az állandóan munkálkodó kollektív Én, amellyel egy nagy közösség – nemzet, nép, kultúra – több-kevesebb sikerrel, de általában véve azonosítani tudja magát.” (Kertész Imre)

A tudás tárháza és a kulturális örökség őrzője, oktatási intézmény és találkozóhely, fizikai tér és fogalom – a könyvtár mindez egyszerre és még sok más is, ugyanakkor, céltól és célközönségtől függően, nagyon sokféle. A könyvtárral szemben támasztott igények időközben nem csökkentek, sokkal inkább bővültek és sokrétűbbek lettek a feladatok. Még nem is olyan régen a könyvek jelentették nekünk a kaput a világra. Aki ki akart lépni a világba, a könyvtárat nem kerülhette meg. Ott gyűjtötték össze, kutatták és bocsátották rendelkezésre a tudást. De a könyvek mellett már jó ideje elektronikus adathordozók, hangzóanyagok és filmek kölcsönzése is folyik. Manapság – az internet és az elektronikus formában elérhető sok millió könyv, magazin és újság korában – úgy tűnik, hogy minden ismeret csak pár kattintásnyi távolságra van az okostelefonunktól, laptopunktól vagy e-könyv olvasónktól. Mi szükség lehet akkor a könyvtárakra? Nem kis feladat könyvtárunk számára a környezet sebes változását megtapasztalva korszerű térbeli, médiára vonatkozó és pedagógiai stratégiákat kifejleszteni anélkül, hogy a sikerünk lényegét jelentő dolgokat feladnánk, a könyvtárak nem vezethetik le létjogosultságukat csupán abból, hogy információkat bocsátanak rendelkezésre. Napjainkban egyre fontosabbá válik, hogy az emberek – kortól és szociális háttértől függetlenül – olyan képességeket sajátítsanak el, amelyek segítségével megfelelően tudják kezelni az elérhető információk áradatát. A könyvtárak pedig kifejezetten alkalmasak erre a feladatra, szükségük van viszont a megfelelő anyagi és gazdasági erőforrásokra és – nem utolsósorban – egy új önértelmezésre. A klasszikus funkciók helyett, mint amilyen az állománykezelés, gyűjteményszervezés, **a könyvtárhasználók kerültek a középpontba**. Azaz a hangsúly az emberen van, nem pedig a médiumon: a tárgyévben 15.881 volt a könyvtárunkat aktívan használók, és 17.208 a látogatók száma. Valaki azt mondta ezzel kapcsolatban,

hogy már a negyedik dimenzióba kívánkozik a mai ember, hiszen a tér-idő korlátjából már kitört = a virtuális tér által! Mondhatni, ez magától értetődik, pedig *ez szemléletváltást jelent*. A könyvtár története – hatezer éves – sikertörténet, különösen a pandémia után; de sikernek kell, hogy tekintsük azt is, hogy minden munkatársunk velünk van, hogy nem beteg, vagy, hogy fölgyógyult a betegségből.

b. tárgyévi fejlesztések, innovatív lépések

A Dunaharaszti Városi Könyvtár a Dunaharasztiin és a régióban élő polgárok kulturális ellátásának meghatározó intézménye, amely egyben közkönyvtárként a tanulás, az oktatás és a képzés, a kutatás és az innováció, valamint az élethosszig tartó tanulás nélkülözhetetlen háttérintézménye, közösségi találkozóhely, amely megteremtheti a társadalmi kohézió alapjait. Könyvtárunk felvállalja ezt a szerepet; célcsoportjaik főként az idősek és a családok, a gyermekek. Ezzel a felelőséggel élve, a kulturális értékek közvetítésében intézményünk aktív szerepvállalásra törekszik.

Az elmúlt évek nagy változásokat és nehézségeket hoztak a körülvevő világban, hazánkban, városunkban és ezért intézményünkben is. A nehézségek is hoznak eredményt, mert „teher alatt nő a pálma” vagy, ismerjük azt a lélektani hatást, hogy egy krízis hosszútávon hat a fejlődésre, az alkalmazkodásra való képesség növekedésére a lélekben. Könyvtárunk az egész életben való tanulást szolgálja – magunkon kezdve - , mert az állandó megújulás, a kritikai gondolkodás élesítése az életbenmaradás feltétele – így tudjuk pótolhatatlanná tenni intézményünket, amely hagyományosan részese és elindítója könyvtár- és olvasásnépszerűsítő kezdeményezéseknek. Demeter Szilárdnak, a Petőfi Irodalmi Múzeum igazgatójának a véleményével osztozunk: „Mert elfelejtettünk merni gondolkodni. Sajnos ez nagyon látszik. A könyvolvasási szokásaink is változnak, egyre kevesebbet olvasunk papír alapú könyvet. A könyvolvasás elhanyagolásával a mélyfigyelem képességét veszítjük el, ami vissza fog ütni a problémamegoldóképességben.” 2021-ben is célunk volt az olvasásnépszerűsítés, élményszerű rendezvényekkel - rendezvénysorozataink célja hagyományosan a tradicionális és a kortárs magyar irodalom művelése, műfaji megkötések és korhatár nélkül.

A Dunaharaszti Városi Könyvtár célja az is, hogy a változó, vagy a rendhagyó körülmények-feltételek (Covid-járvány) között is elérjük célcsoportjainkat – alkalmazkodva a külső körülményekhez. Fontos, hogy a közösségorientált megközelítés szükségességét prioritásként kezeljük: ha egy könyvtár sikeres kíván lenni, reflektálnia kell a használói igényekre, így ma könyvtárunk a társadalmiasítás elve szerint működik. Kidolgozott keretrendszer segíti ezt elő

a lehetséges irányok és célok kijelölésével. E többszintű megközelítéssel, amelynek minimális alapfeltétele a közösségi visszajelzés lehetővé tétele (ez a konzultáció szintje), majd innen fokozatosan bontakoznak ki a lehetőségek a bevonás, az együttműködés szintjén, amikor gyakorlatilag a döntés és a felelősség már egyaránt a közösséget illeti meg. Az egyes könyvtári feladatkörök (például állományalakítás, rendezvényszervezés) a közösségi részvétel más-más szintjén valósulhatnak meg, például a különböző gyűjteményrészek gyarapítása esetében maximum a bevonás szintjéig lehet kikérni az olvasók véleményét, míg a rendezvények szervezése során már partnerekkel való együttműködés is igen gyakori. A szolgáltatást igénybe vevő olvasók viselkedésmintáinak és szokásainak elemzése értékes adatokkal szolgál a könyvtár számára, támogatva a célzott gyűjteményfejlesztést és a kihasználtság növelését. A kölcsönzési előzmények elemzése az adott olvasónak is segít az őt érdeklő olvasmányok kiválasztásában, ezáltal könyvtárunk még inkább felhasználó-központú lehetett. Pontosabb összefüggések tárhatók fel a kölcsönzési szokásokkal kapcsolatban, elősegítve a hatékony olvasmányajánlást, és gyűjteményfejlesztést. Például tényirodalom célzott, friss választékát kínáljuk olyan témákban is, mint a környezettudatosság, minimalizmus, műanyagmentes életmód, városi kertészkedés, lassítás, vegán táplálkozás, újrahasznosítás vagy a digitális absztinencia – gyermeki szinten is.

c. az eredményeket jelentősen befolyásoló (pozitív vagy negatív) körülmények

Megfigyeltük az olvasással kapcsolatos adatokban, hogy Magyarországon a három és tíz év közötti gyermekeket nevelő családok közül csak minden harmadikra jellemző, hogy a szülők napi rendszerességgel olvasnak mesét a gyerekeknek. Hetente egyszer mesélnek a családok egyharmadában, és ugyanilyen arányban fordulnak elő olyan családok is, ahol soha nem mesélnek. Ez szomorú statisztika. Mert a mesélés minőségi időt, osztatlan figyelmet jelent. A mesélés nélkülözhetetlen testi-lelki ringatás, szellemi táplálék a gyermek számára. A születés utáni mesehallgatás epikumcsírákkal, nyúl farknyi szövegekkel, apró mondókákkal kezdődik, ötéves kor táján jut el az egyszerű tündérmeséig, és a tíz-tizenkét éves gyermek is örömet talál még a mesekönyvekben, bőven tudunk gyűjteményünkből szolgáltatni ilyen karakterű kiadványokat. Mindig a gyermeket helyezzük a középpontba, figyelünk arra, hogy úgy ajánljunk olvasnivalót, hogy megfeleljen az életkori sajátosságainak, nyelvi-érzelmi fejlettségének. A mesehősök útja döntések és értékválasztások sorozatából áll. A növekvő gyermek ugyanezekkel a választásokkal szembesül, és döntései meghatározzák egyéni és közösségi létét, befolyásolják fejlődését. Az általunk kialakított gyermekkönyvajánló-

bibliográfia alkalmas az értékközvetítésre: a gyermek így felismerheti azokat a törvényszerűségeket, amelyek segítségével célba lehet érni a mesékben (és a valóságban) illetve azokat is, amelyek nehezítik vagy ellehetetlenítik a célba érést.

Tapasztalatunk szerint a köznevelésben tanító irodalomtanárok nagy többsége klasszikus, 19, 20. századi – műveket ad fel kötelező olvasmánynak, amelyek a digitális nemzedék számára komoly, leküzdendő akadályként jelennek meg a mindennapi tanulmányaik során. Könyvtárunk ezért célzottan odafigyel a kortárs ifjúsági irodalomra (és így gazdagítjuk gyűjteményünket) és nagyon fontosnak érezzük, hogy erre rendszeresen fel is hívjuk az irodalomtanárok figyelmét, hiszen az Alaptantervben az szerepel, hogy „az irodalmi nevelés kitüntetett feladata az olvasási kedv felkeltése és megerősítése.” Ez a mi küldetésünk is, támogatni a pedagógusokat, a diákokat és a szülőket is.

Tudatosan tervezett tevékenysége mellett könyvtárunk:

- közvetlenül épít korábbi olvasásnépszerűsítő kampányaink tapasztalataira,
- a megvalósulandó célhoz tudjuk rendelni szervezeti eszközeinket, szakmai felkészültségünket és az intézmény tárgyi infrastruktúráját,
- szolgáltatásaink révén közvetlenül el tudjuk érni a potenciális célközönséget,
- támaszkodhatunk széles kapcsolatrendszerünkre, kiemelten az oktatási rendszer különböző szintjeivel kialakított együttműködésekre.

2. Stratégiai célok végrehajtása (legfeljebb 1000 karakter)

a. intézményi stratégiai célok időarányos teljesülése a tárgyévi munka által

Korunk égető problémáira választ keresve azt látjuk, hogy a koronavírus okozta válsághelyzetünket egyfajta reményteli lehetőségnek tekintik a szociológusok. Odafigyelünk a társadalomtudósok előrejelzéseire: egyéni és társadalmi dolgaink újragondolására és megváltoztatására! Ha kevésbé önző módon akarunk kijönni ebből a krízisből, mint ahogy belementünk, akkor hagynunk kell, hogy megérintsen minket mások nehézsége. Elébe kell menni a problémáknak, ha meg akarjuk ismerni a valóságot. Mert mindaz, ami elvont, az megbénít, a konkrét dolgok viszont képesek új utakat-lehetőségeket megnyitni.

Az a tapasztaltunk, hogy az intézményesített oktatás keretei között fejlesztett kompetenciák jellemzően nem azonosak azokkal, amelyek a munkahelyi vagy a hétköznapi életben való eredményességhez kellene. Ez furcsa helyzetet teremt, és már az indulásnál megnehezíti a jövő generációinak sorsát. A szakmai elmélet és a gyakorlat két külön világ, annak ellenére, hogy minden oktatási intézmény ma már kellő hangsúlyt fektet arra, hogy a képzett

szakemberek a munkavállaláshoz kellő jártasságot sajátítsanak el. Az oktatásnak olyan élethelyzetekre, foglalkozásokra és technológiákra kellene felkészítenie a diákokat, amelyek jelenleg még nem is léteznek! Ráadásul a negyvenes, ötvenes korosztállyal szemben a mai fiataloknak teljesen más a figyelmi kapacitásuk, illetve sokkal hatékonyabban tanulnak audiovizuális anyagokból, mint szöveges leírásokból. Ezekre a kihívásokra nem lehet azzal válaszolni, hogy még több információt zúdítunk a nyakukba. Mivel nem tudjuk, hogy mit nem tudunk, a diákok készségeit, képességeit és gondolkodásmódját kell fejleszteni ahhoz, hogy a jelenleg még ismeretlen kihívásokkal szemben eredményesek legyenek a későbbiekben. Nélkülözhetlenné válik a jövő generációjának a társas készségek, szociális kompetenciák és az érzelmi intelligencia fejlesztése, a szóbeli logikus érvelésnek, a kritikai gondolkodásmódnak, a mások vezetése és irányítása képességének, a nyilvános szereplésnek, az ötleteik bemutatásának, vagy a másokkal való eredményes együttműködéshez szükséges személyes jellemzőknek az elsajátítása.

Ezek a tények nagyon fontos szerepet játszanak abban, hogy miként próbáljuk megváltoztatni a korábban már bevált, de a mai változások által új kihívásokat generáló szakmai elképzeléseinket. Értelmes célokat kellett keresni a könyvtárhasználók számára, amelyek motiválóak és lelkesítőek és a fenti problémákat is megoldhatja. Kézenfekvő a könyvtár szerepét és lehetőségeit is megfogalmazni e gondolatok tükrében.

Könyvtárunk küldetése szerinti egyik célcsoport, a hátrányos helyzetű könyvtárhasználók (gyerekek, fiatalok, nehéz helyzetbe került családok, idős özvegyek) demográfiai jellemzőit vizsgáltuk meg, és könyvtárunk használói táborának ugyanezen arányait, mivel tudjuk, hogy a könyvtári szolgáltatás nagyobb egységnyi életminőség-növekedést jelent a hátrányosabb helyzetű emberek számára. (Persze, adatbázisunkból sem lehet minden vonatkozó adatot előhúzni a személyiségvédelem miatt. A legjobb válasz a helyismeret birtokában adható meg.) Ezért a hátrányos helyzetűek arányát - egy azonos esélyeket nyújtó társadalomban - érdemes felülreprezentálni a használók között, pozitív diszkriminációval csökkentve lemaradását a kedvezőbb helyzetű csoportokkal szemben: könyvtárunkban évek óta nincsen beiratkozási díj, így megvalósulhat a „tökéletes” esélyegyenlőség – igazi jóléti állami támogatás! Ha az egyes demográfiai csoportok között kisebb-nagyobb ellentétek feszülnek, felkészülünk ezek azonosítására, tudatos és tapintatos mérséklésére. Ha ez sikerül, a közösség nélkülözhetetlen, pótolhatatlan szolgáltatójává tettük könyvtárunkat - beteljesítve a könyvtár küldetését. Fontos társadalmi szerepet szeretnénk kivívni az egyenlő bánásmód, az információhoz való szabad hozzáférést biztosítva, hogy a többieket vonzó, nem hivatalos (könyvtári) tér is hozzájáruljon a társadalmi kapcsolatok számtalan formájához.

Ezért elővettük legjava szakmai tudásunkat és tapasztalatainkat: és azt a választ találtuk meg, hogy *az olvasás a fogantatás pillanatától a halálig kísérheti az embert. Minden életszakaszban lehet olvasni*, minden korosztály figyelmesen hallgatja a mesét, történetet, mert szeretjük a jó, az élő, igaz, emberi szót, a minőségi időt. Mert az olvasás segít az otthonra találásban a saját fizikai testünkben és az körülvevő világban, a beszéd és gondolkodás elsajátításában, a világ eseményeinek értelmezésében. Az olvasnivaló az érzelmeket is megszólítja-mozgósítja, segítségével felismerhetők az élet magasabb rendű értékei, fejleszti az önismeretet, az ember- és világismeretet. Azt tapasztaljuk, hogy aki tízéves koráig nem indult el az olvasóvá válás útján, annak kicsi az esélye, hogy felnőttként olvasóvá váljon. Nekünk könyvtárosoknak esélyünk, szerepünk van abban, hogy „katalizátort” adjunk a gyermek kezébe, egy jó olvasnivalót, amely beszippantja, egy történetet, amely rabul ejti – mert a felső tagozatosok fele szinte soha nem olvas könyvet. Könyvtárunkat, - éppúgy ahogy a mindennapiságot, a „világban-való-létet”- a technikai-digitális valóságkonstrukció hatja át. Maga a könyvtár, a könyvtári üzem (vagyis az olvasókat kiszolgáló logisztikai háttér) nagyrészt digitalizált technológiai háttérrel fut, szolgáltat, melyben – dacára a virtuális szövegvalóságok és könyvtári szolgáltatások koronavírus által is gyorsítva sokasodó jelenlétének – a könyvtárosok és olvasók fizikai jelenléte továbbra sem kikapcsolható emberi tényezője a könyvtári világnak. Feladat: az olvasnivalót el kell juttatni a célcsoportnak! Ezért szerveztük a kisgyermekes beszoktatását, a Dühöngőt, a Játékdélutánt, a biblioterápiás találkozásokat, és ezeket a rendezvényeket folytatni is szeretnénk, amint megengedik a járványügyi mutatók. Könyvtárunk nem csupán egy könyvkölcsönző hely, hanem a város és a régió fontos kulturális bázisa, ahol minden korosztály változatos és vonzó – fejlesztő - programokból válogathat. A gyermekkönyvtár, a **12+** részleg és a különböző foglalkozások, fontos eszközök, hogy a fiatalok megszólítva érezzék magukat, hiszen a közönség nem elhanyagolható részét ők teszik ki. Egyrészt hozzák a szüleiket, másrészt ők maguk is visszatérnek egyetemistaként, majd szülőként, és főként megmaradnak olvasónak. Rendszeresen szervezzük a gyermekeknek szóló programokat, annak ellenére, hogy elkülönített tér és gyermekkönyvtáros nem áll a legfiatalabb generáció rendelkezésére, de megoldjuk! Álmunk egy barátságos, kényelmes, a fenti funkcióknak és szolgáltatásoknak megfelelő, zárt gyermekkönyvtári helyiség kialakítása.

Ezek a kölcsönzőidőn kívül szervezett szolgáltatások elősegítik a gyermekek magabiztos könyvtárhasználatát, motiváltságukat, fejlesztik a tartós figyelmet. E foglalkozások célja, hogy a gyermekeket úgy vezesse be egy számukra nem, vagy csak részben ismert területre –

az olvasás mágikus birodalmába -, hogy a találkozás örömteli, izgalmas legyen, és például az olvasást, játékot középpontba helyező alkalmakon olyan tapasztalatokat szerezzenek, melyek az aktív részvétel által hosszú távon rögzüljenek: mert ez élmény, és kőkemény munka is egyúttal, amit azonban nem fog utálni! Sőt: ha nem csupán a gyermek, de vele együtt a szülő is részt vállal az olvasásfejlesztésben (együtt olvasnak a gyermekkel), az kimutatható módon a szülő olvasással kapcsolatos gondolkodására és olvasási teljesítményére is hatással van. A könyvtárhasználat kisgyermekkorban minél hamarabb történő megkezdése, a gyermek korának megfelelő könyvek kölcsönzése kulcsfontosságú erővel bír ahhoz, hogy valaki képes legyen az olvasóvá válás kapuját átlépni. A kudarcélmények elkerülése, vagy a gyermek azokon való átsegítése érdekében fontos az együtt olvasottak kitárgyalása. Számos esetben könnyebb úgy beszélgetni egy nehéz, de lényeges témáról, ha egy olvasnivalón keresztül teszi azt a felnőtt a gyermekekkel. Erre tökéletes megoldás a biblioterápiás foglalkozás, amellyel eredményeket értünk el. A mese mindenkire utat talál, a mesélésnek pedig számos kreatív formáját ismerjük: ilyen például a társasjátékkal való mesélés, a bábozás, a papírszínház, önálló történetalkotás. *„Nem lesz annak többet unalmas órája, kit érdekel a könyvtár ezernyi csodája.”*

Hangsúlyozzuk a könyvtár az óvodák, iskolák együttműködését, amely hatékonyan járul hozzá az olvasóvá neveléshez. A gyermekek ezekben az intézményekben – noha jellemzően óvodáskorban olvasni még nem tudnak – sok kérdésükre választ kaphatnak, ezáltal a könyvtár-és dokumentumhasználattal kapcsolatos pozitív attitűdjeik megalapozásra kerülnek. (Megnehezítette a munkát, hogy 2021-ben járványügyi korlátozások miatt csak kis számban tudunk fogadni csoportokat.) Az iskolákban ott ül egy új generáció, amelynek a képviselői között többségben vannak azok, akik egyáltalán nem olvasnak könyvet. Nem a funkcionális analfabétákról van szó, hanem azokról, akik rengeteg betűt fogyasztanak ugyan, mégis képtelenek elmerülni egy irodalmi műben. Nagyon gyorsan megtalálják egy számukra fontos adatot a világhálón, másodpercek alatt hoznak döntést egy weboldalra rápillantva - lényegében csak a címekre és a vastagon szedett mondatokra koncentrálva. A digitális tartalmak befogadásakor általában rövid idő alatt rengeteg adatot kell feldolgozniuk, ez pedig a lassabb, nagyobb koncentrációt igénylő befogadástól veszi el az időt. Ha viszont nem jut elég idő a fókuszált vagy mélyolvasásra, az többek között a kritikai gondolkodás rovására is mehet, ennek pedig a fake news korában óriási jelentősége van. Az irodalom egyik legfőbb funkciója emellett a "másvalaki bőrébe bújás" képességének elsajátítása, ami egyszerre fejleszti az empátiát és a kreativitást is. Ma már természettudományos kísérletek is igazolják,

hogy aki nem fogyaszt szépirodalmat, az kevésbé tudja kritikusan szemlélni és értelmezni az új információkat, kevésbé empatikus másokkal, és jóval kevésbé kreatív a munkájában. Ha ezen nem tudunk változtatni, azaz nem tudunk jóval több olvasó fiatalot nevelni, annak 10-20 év múlva súlyos társadalmi következményekkel fizetjük meg az árát: sokkal több lesz a könnyebben megtéveszthető, populáris politikára vagy szélsőségekre nyitott, a mindennapok problémáival megbirkózni képtelen felnőtt. A Dunaharaszti Városi Könyvtárban a „Z” generáció néhány tagját a könyvtári jó gyakorlatok szerint - kezdve a pandémia-miatti zárvatartási időben, és folyamatosan utána is - online iskolai közösségi szolgálattal tudtuk olvasásra ösztönözni. A diákok könyvajánló írását vállalják, amellyel sikeresebbek lehetnek az online önkéntes szolgálatban. „Egy olvasó ezernyi életet megél, mielőtt meghal, de az, aki nem olvas, hát ő bizony csak egyet.” Rónaszegi Miklós ajánlja (aki január 27-én hunyt el.)

De nemcsak a technológiai háttér és a könyvtár digitalizációja zajlik, zajlott le napjainkra, hanem a könyvtárról szóló (köz)gondolkodás is egyfajta technológiai-digitális adottságokkal leírható, számszerűsíthető algoritmusok világába került. A numerikus világ „objektivitása” abba az irányba viszi a könyvtárról szóló diskurzusokat, hogy a könyvtár egyfajta objektív, (végeredményben „metafizikai”) valóságismeretet, értékelvűséget közlő, közvetítő intézményként definiálja (újra) önmagát, megtalálva azt a társadalmi szerepet, mely úgy hangzik, hogy könyvtárba azért járunk, hogy verifikálható ismereteket tudjunk meg világunkról. Az internetes virtuális valóságban keringő ismeretek sokszor nem nyújtanak egyértelmű, hiteles információkat, sőt, számos internetes tartalom kifejezett célja a dezinformáció terjesztése, információs zűrzavart okozva. Ebben a szövegvalóságban és információs túladagolásban a könyvtárunk olyan szerepet tölt be, mely a „hiteles”, egyben „kizárólagos” információs tartalom szűrését, megosztását hivatott végezni. Digitális korunkban tehát a könyvtárak önigazolásának egyik fontos szempontja lett: ha az olvasó bizonytalan egy kérdésben, általa olvasott szövegben lévő információban, akkor kérdezze a szakembert, a könyvtárost.

A pandémia alatti kényszerű zárvatartás alatt a könyvtár adatbázisában rögzített tízezer fotó, és helytörténeti kutatás-, szakirodalom került digitalizálásra, és így a könyvtár katalógusában és honlapján távolról is, nyilvánosan is elérhetők. A fotók gyűjtése és digitalizálása folyamatos, felkutatjuk a helytörténeti fényképeket, és rögzítjük a metaadataikat. Elkészítettük és hitelesítettük azokat a jogi szerződéseket, amelyek alapján a tulajdonosok hozzájárulnak műveik nyilvános közléséhez (adatbázisba rögzítés, nyomtatott és a honlapon történő elektronikus publikálás), s ez a munka folyamatos (a kényszerberzárás utáni

időszakban is). A Felhasználási szerződés alapján a szerzők engedélyt adtak a műveik digitalizálásra.

b. a pályázati tevékenység támogatta-e a stratégiai célok teljesülését

Sikertelenül pályáztunk a „Köszönjük Magyarországnak!” projektre (Pilinszky 100, Amrita Shergil 80, Liszt 210 – címmel színművészt, balett táncost és zongoraművészt szerettünk volna meghívni). Infrastruktúránk és az épület szűkössege miatt nem tudtunk olyan környezetet biztosítani, amely megfelelt volna az előadóművészeknek.

3.Szervezet (legfeljebb 1000 karakter)

A könyvtárunk értékét az határozza meg igazán, hogy mennyiben segíti hozzá használóit, hogy elérjék saját céljaikat. Ezért érdemes a tevékenységünket a használói célokból visszatervezni, és eltávolítani a saját szervezetből azokat az akadályokat, amelyek gátolják a használók céljainak elérését. Három olyan területet találtunk, amelyekben kívánatos könyvtárunk - és a könyvtári rendszer egészének szerepvállalása: **érzékenyítés – informálás**, szervezett beszélgetések, bemutatók; **példaadás**, saját működésünkkel hitelesíthetjük a felvállalt ügyet; **információ gyűjtése**, a könyvtár nem passzív, hanem elismert együttműködő társ a témában érdekeltek csoportjában. A modell alkalmazása azt is jelenti, hogy a könyvtár lényegében minden társadalmi törekvés kapcsán együttműködő intézmény, sőt, kihasználható információs és kommunikációs erőforrás is.

Még a legegyszerűbb társasjátékban is stratégiát kell építenünk: meg kell terveznünk egy-két lépést előre, ki kell találnunk milyen út vezet a remélt győzelemig. Közben mérlegelnünk kell, illetve fontossági sorrendet felállítanunk a céljaink között. Mi az, ami a legsürgősebb, mire érdemes hosszabb távon törekednünk. Figyelni kell a saját helyzetünket, de a többiekét is. Folyamatosan és gyorsan össze kell gyűjteni a folyton változó információkat, minél hamarabb át kell látni a lépésről lépésre kialakuló új felállást. És az új helyzeteket hozzá kell mérni a korábban felállított terveinkhez: a jelent és a kitervelt jövőt egyszerre észben tartva, összehasonlítva kell értékelni a lehetőségeket.

És változtatni. Ezt tapasztalja intézményem minden munkatársa: újratervezni, módosítani, a megváltozott helyzethez alkalmazkodó új – egyénre szabott - stratégiát készíteni, mert az élet hihetetlenül gyors. Nem szabad közben elkalandozni, de kapkodni sem, előre örülni sem szabad – mert ezzel hátrányba hozhatjuk magunkat. Hanem figyelni, folyamatosan, kitartóan összpontosítani: „Szépen, pontosan, mint a csillagok az égen, dolgozni csak úgy érdemes.” – József Attilával mondva. Így építjük, tervezzük a munkafolyamatokat, gyors tempóban

információkat gyűjtünk, ezeket a korábbi tapasztalatokkal állandóan összevetve, megpróbálva rugalmasnak lenni. Ide tartoznak a covid-járvány okozta változások is. Az imént felsorolt erényeket segíteni kell megszületni a munkatársakban, mert ezek olyan képességek, amelyek életünk számtalan területén meghatározóak, sőt nélkülözhetetlenek. Befolyásolja a közös teljesítményt: azt, hogy milyen gyorsan tudunk a környezetből információkat gyűjteni: annak megfelelően hatékony tervet készíteni, ha kell rugalmasan újratervezni és a gátló (kevésbé sikeres, de azért még fontos) funkcióinkat is működtetni. Életbevágóan fontos a kollégák együttműködése, a bennük lévő kellő motiváltság, öröm a munkájukban, kiteljesedésük a kreativitásban, a saját intézmény szeretete, mert enélkül nincs megfelelő eredmény. Az a munkahely, amely kialakítja azt a szellemi műhelyt, amely képes kihozni a legjobbat az emberből, az megérdemli a (nagyobb) fáradságot, az erő teljes bedobását. „Minden hegy csúcsban végződik. Emelkedjétek bátran, s kik kiindulva a hegy alján távol álltatok egymástól, fenn a tetőn találkozni fogtok.” (Eötvös József)

A könyvtár történeti (fogalmi-funkcionális) alapja = alaptézise – szövegek, (dokumentumok) őrzése (archiválása), feltárása, szolgáltatása, - mára a digitalizációnak köszönhetően, teljességgel a technikai világkonstrukció alá rendelődött, informatikai megalapozottságúvá lett, a webes valóság sajátosságainak megfelelően is átalakult entitássá vált. Könyvtárunk, mint szövegvalóságok tárhelye és szolgáltató intézménye a rögzített szövegek, szövegműfajok újfajta konstellációjába „került”, elsősorban a digitális valóságban létező és folyamatosan keletkező-megszűnő szövegek műfaji, technológiai, kommunikációelméleti sajátosságai miatt. Ha a teljes webet egyfajta potenciális könyvtári felületként értelmezzük, akkor érthetjük csak meg igazán, hogy az interneten történő bármilyen szöveg és más, képi, audio(vizuális) tartalmak bárki általi gyűjtése, megosztása mennyire új, kiterjesztett perspektívában, szerepkörben láttatják a könyvtárak és a könyvtárosok szerepét. Egy könyvtár működésének alapfeltétele a tájékoztatás szintje, a széles körű könyvtári tevékenység ismertetése online és offline csatornákon keresztül, jelen vagyunk minden elképzelhető kommunikációs felületen. A tartalomelőállítói, tartalommegosztási tevékenység a kulcs, hiszen, amikor valamilyen tartalmat produkálunk, elérhetővé teszünk, megosztunk, és ennek visszakereshetővé tétele okán címkézzük ezeket a tartalmakat, akkor már „öntudatlanul” is egy óriási digitális könyvtárhoz, tesszük hozzá saját anyagainkat, melyben a tartalomfogyasztási és készítői funkciók elmosódnak. A szakmai fejlődés ezáltal „állandóan biztosítva” van, mégha a körülmények szülte kényszerből is, mert alkalmazkodnia kell mindenkinek, és megpróbálni kreatívnak lenni. Ha nincs meg a digitális szakértelem, akkor a továbbképzésben kell a munkatársaknak segítséget nyújtani. A könyvtár, mint szövegvalóságok tárhelye és

szolgáltató intézménye a rögzített szövegek, szövegműfajok újfajta konstellációjába „került”, a digitális valóságban létező és folyamatosan keletkező-megszűnő szövegek műfaji, technológiai, kommunikációelméleti sajátosságai miatt. A könyvtáros elsősorban nem nevelni tud az olvasásra, hanem hiteles - ha tetszik: hasznalapú - példát mutat. Sikerként könyvelhetjük el, hogy az évek óta üresen álló státuszunkat sikerült betölteni egy fiatal, a könyvtáros szakmát szerető- és a jövőben elsajátító kollégával.

4. Infrastruktúra (legfeljebb 1000 karakter)

a. fizikai terek állapotának változása Tárgyi feltételek

A könyvtár ma a legkedveltebb kulturális intézmény Európa-szerte, megelőzve a múzeumot, mozit és például a német Bundesliga labdarúgó-stadionját! Tehát ez lehet a jövő Magyarországon is, mert a nyugati mutatók világosan mutatják a trendeket. A városi és községi könyvtárakban egyre inkább arra helyezik a hangsúlyt, hogy a hely lehetőséget nyújtson minőségi idő eltöltésére és találkozásokra is. Van, akinek a könyvtár egyfajta menedéket nyújt, és van, akinek a részvétel a kulturális- és közéletben – jövedelmi helyzettől függetlenül – csak itt válik lehetővé. A közkönyvtárak éppen nem üzleti, hanem mindenki előtt nyitott jellegük miatt a demokrácia egyik tényezőjének számítanak. A könyvtárak jövőt teremtenek. Ha egy közösség könyvtárat épít és támogat, akkor azokkal szolidáris, akik máskülönben lemaradnának az információ, oktatás, kutatás és a kultúra eléréséről. Az adókkal támogatott, nyilvános könyvtári szolgáltatások hasonlóan hatnak: olyasmit nyújtanak, amiért az embereknek ezek híján fizetni kell, vagy lemondani róluk. Így, könyvtárunkat egyformán használhatja a közösség bármely tagja, azaz többet, kevesebbet adózók egyaránt.

Könyvtárunk fontos intézménye a lehetőségekben szűkölködőknek, pl. online jelenlét, tartalomszolgáltatás, egyéb tanulás. Ha a nagyobb adókat fizetők visszavonják támogatásukat, attól a kevésbé jómódúak szenvednek legtöbbször. A jóléti társadalomban éppen ezért kell küzdeni az olyan közösségi helyek, mint a könyvtár támogatásáért. Szolidaritás a jövővel az - és könyvtárunk erősen elkötelezettek ebben -, hogy olyan képességeket fejleszt ki, ill. olyan szolgáltatásokat nyújt, amelyekkel megtörheti az ördögi kört: hogy a szegény gyermekekből lesznek a szegény szülők. A jövő hasznára válik az olvasáskultúra fejlesztése, új kutatók és alkotók felfedezése, digitális kulcskompetenciák terjesztése. Az is szolidaritás, ha megőrző, restauráló munkát folytatunk, hogy a ma tudását és örökségét a későbbi generációk is elérhessék. Ebbe a tevékenységünkbe tartozik az is, hogy bátorítsuk az embereket: most fektessenek több időt, energiát abba, ami a jövő nemzedékeinek javára válik.

Ha méltón képviseli a könyvtári környezet a könyvtári funkciót, akkor szívesebben töltenek el itt a város lakói minőségi időt – amiből mindenkinek nagyon kevés van. A szép, modern, tágas hely sugározza a kultúrát, még akkor is, ha éppen nem költői estet tartanak a falai között. A legfontosabb: az intézményesült tudást leginkább intézményesült térben lehet átadni, ugyanis nagyon is számít, hogy milyen tér vesz körbe bennünket ez idő alatt. Könyvtárunknak meg kell felelnie az együttműködés, a kommunikáció, a konzultáció és a támogatás, illetve a hozzáférés feltételeinek, valamint egyedi atmoszférájával vonzóvá kell válnia a könyvtárhasználók minden szintje számára, mert ez a „harmadik hely”. Ez az intézmény (a színházak, múzeumok mellett) – az egyetlen közintézmény -, amely mindenki számára egyformán elérhető: a „csendes olvasás” kontra „zajos közösségi tér” élményére. Amikor a külvilágban a kiszámíthatóság élményét nem kaphatjuk meg, megnő az igényünk arra, hogy máshol keressük. Tapasztalatunk szerint a kiszámíthatóság érzését különösen az olyan klasszikusabb, körülhatároltabb struktúrával és elemekkel rendelkező intézmények adják, mint például a Dunaharaszti Városi Könyvtár.

A sokak által kedvelt Dunaharaszti Városi Könyvtár szeretné a jövőben is segíteni a városlakókat és a vonzáskörzetben élőket. 1951-ben alapította meg a település vezetősége a mai közkönyvtárat. Az elmúlt 70 év szolgálata az olvasói tábor, a fenntartó, a szakmai partnerek és az elkötelezett munkatársak támogatása nélkül nem valósulhatott volna meg. Az utóbbi 24 évben a könyvtári épületben változások történhettek. 2021-ben megvalósult a szigetelt ablakok (részben) és a hőszigetelő szalagfüggöny cseréje. Az ingyenes, csere-bere, külső, utcai könyvszekrényünket - a fertőzésveszély miatt – ideiglenesen zárva tartjuk.

b. infokommunikációs (IKT) eszközpark állapotának változása

c. egyéb infrastruktúra

A 2020-ban betervezett, ám a pandémia okozta többletköltségek miatt elmaradt információs és kommunikációs technológia fejlesztéseket sikerült 2021-ben kivitelezni: az elromlott kamerarendszert, a közösség számára fenntartott komputereket kicseréltük-megújítottuk, valamint egy dolgozói munkaállomást is; a dobcserére szoruló fénymásoló-nyomtatót lecseréltük: színes, multifunkciós készülék bérlésével – kísérleti stádiumban - igyekszünk megoldani a szolgáltatások zökkenőmentes működését.

5. **Gyűjteményi információk** (legfeljebb 2000 karakter)

a. **gyűjteményelhelyezés és gyűjteményfejlesztés**

b. **gyűjteményfeltárás**

Nagyon sok új könyvünk van, egy megújult és kibővült állománnyal rendelkezünk: 2020-ban 1.398 db könyve adatait rögzítettünk 2.677.317,-Ft-ért, 2021-ben 1.983 db-ot leltároztunk be 4.998.920,-Ft-ért. Az új dokumentumokat tartós állományba vettük, és a megfelelő rendezés és különböző szempontú feltárás, és számítógépes adatbázisunkba rögzítés révén tudjuk szolgáltatni, amelyet a valós igényekhez igazított tervszerű gyarapítás előzött meg. 2021-es munkatervünk volt, hogy a későbbiekben úgy kell megerősödnünk, hogy azokat a szolgáltatásokat igyekszünk a régi környezetben egyre jobban népszerűsíteni, melyek miatt mindenki szeret ebbe a könyvtárba járni, ezért kiemeltük a gyűjteményünkben a korszerűtlen műveket, a szovjet regényeket, a könyvtárhasználók által már kézbe nem vett köteteket (8.911 db-ot). (Mivel egyenként kézbe vettük a gyűjtemény teljes egészét az állományellenőrzés során, azaz 66.483 db dokumentumot, ez a feladat „kézenfekvő” volt.) Így a zárt ajtók mögött is kihasználtuk az időt, erre példa a revízió és a gyűjtemény átszervezése - be is fejezve azt - ; és az információs technológiánkat is korszerűsítettük. A mielőbbi nyitásra összpontosítottunk, amint az lehetővé vált: gyűjteményünket napra-készen fejlesztettük, hogy ne okozzon nehézséget a „váratlan” újranyitás. Az elvárt higiénés feltételeket maradéktalanul biztosítottuk, a visszahozott dokumentumokat a raktárban 72 órás fertőtlenítőbe helyeztük, a kölcsönzők kétségeit, a kölcsönzés kockázatát ezáltal a lehető legkisebbre csökkentve. Ez a gyűjtemény-mozgatás kissé megnehezítette a konkrét művekhez való hozzáférést, de az elvárás erősebb volt ebben az irányban, amelyhez alkalmazkodtunk. Könyvet nem csak azért érdemes olvasni, mert az ember flow-t él át, miközben szorító gyomorral izgul valakiért, aki a valóságában nem is létezik. A lelki többlet mellett a szellem is sokat profitál: egy több száz oldalas regény olvasása közben az agyban olyan kapcsolatok alakulnak ki, amelyek másként nem jöhetnek létre. Aki nem olvas, sohasem tapasztalhatja meg például a kreativitás bizonyos szintjeit nem csupán művészként, de a hétköznapi életben sem. A történetmesélés és az olvasás évezredek, a könyv ötszáz éve él velünk. A könyvtárhasználók száma még mindig nem érte el a járvány első hulláma előtti értéket, és valószínűleg ez a hatás hosszabb távon is érvényesülni fog a járvány miatti hullámvasutat tapasztalva.

c. állományvédelem

d. digitalizálás

Könyvtárunk a társadalmi fejlődés kulturális központja, amely ösztönzi a polgárok találkozását, oktatási és szabadidős tevékenységeket, csoportok építését, a digitális kultúra egyre újabb kihívásaival való találkozást. Egyúttal olyan tér (online is) a kulturális szolgáltatások számára, amelyek lehetővé teszik a kultúrateremtést és

ezáltal a környék meglévő szervezeteinek erősödését. 2021-ben elkezdtük – a kényszerű bezárás alatt – 1952-től visszamenőleg digitalizálni a Helytörténeti Gyűjtemény 28 papír alapú könyvét, hogy honlapunkon nyilvánosan is olvashatók legyenek. Innen bárki letöltheti, olvashatja, kutathatja a Dunaharasztról szóló bibliográfiát és válogatott irodalmat.

2021-ben 69 db – nehezen pótolható - könyvet restauráltunk, őriztünk meg az utókornak.

6. **Szolgáltatások** (változások, trendek) (legfeljebb 3000 karakter)

a. célcsoportok számára (gyermekek, hátrányos helyzetűek, nemzetiségek, zenét kedvelők stb.) kialakított szolgáltatások eredményei

Mária Terézia volt az első Habsburg, aki leveleiben a „népeim” kifejezést használta, s így tudomásul vette birodalma multietnikus jellegét és alattvalói többnyelvűségét: „Das Königreich Ungern ist Europa im Kleinen.” Az újkorban a németek betelepítése a Magyar Királyságba kiegyenlítődési folyamatokat indított el, így a nyugatról keletre irányuló kivándorlás a kolonizációs tevékenység révén ebben a periódusban jelentősen hozzájárult Magyarország török és a kuruc kor utáni újjáépítéséhez és fokozatos modernizációjához. A betelepülők új hazájukba magukkal hozták a kereső foglalkozásokban szerzett tapasztalataikat, amelyeket itt is sikerrel alkalmaztak birtokuk növelésére, valamint tekintélyes vagyont is, kezdőtőkét, munkaeszközöket (a szerszámok őrzik ma is német elnevezésüket szerte az országban), lábasjóságot. A németajkúak a mezőgazdaság, az iparosság modern eljárásaival, racionális gazdálkodással és az agrár- egyéb termékek értékesítésével kapcsolatos, Magyarország számára értékes ismeretekkel és tapasztalatokkal érkeztek, amelynek célja a tulajdonfelhalmozás és -expánzió volt. Ezek a polgári kapitalizmus alapjai: a telepések teljesítményorientáltak voltak és munkaerőkölcsük szorosan összefüggött mély vallásosságukkal. A németek betelepítésének legszembevetőbb következménye, hogy a gazdasági dinamika fejlődése a hozamok átlagon felüli gyarapodásához vezetett. Nem becsülhetjük le azokat a kapcsolati hálókat sem, amelyek rokonság révén a Magyarországra vándorlók és a birodalomban maradtak között keletkeztek, valamint a velük érkező papok és tanítók szellemi potenciálját sem. Sikeres gazda, iparos akart lenni a betelepített fiatal, és tudta, hogy ezt a célt csak akkor érheti el, ha világosan hozzá- és alárendeli magát új hazája politikai, társadalmi és kulturális rendjének. Asszimilálódott, de ugyanakkor megőrizte német nemzetiségi identitástudatát, sajátos magyarnémet karaktert, kultúrát adott az új hazának. Kegyelmi időszak volt ez a történeti korszak. Az újkori (Duna)Haraszti családi struktúrái ekkor jöttek létre.

Gyűjtőkori Szabályzatunk súlyozza azt, hogy helytörténeti gyűjteményünk gyarapítsa a német nemzetiségről szóló szakirodalmat. 2021-ben is széleskörűen tájékoztunk és igyekeztünk beszerezni a kurrens, vagy éppen a retrospektív, teljeskörű tényirodalmat, hogy felkeltsük az érdeklődést nemcsak a németajkúak, de (például az

új lakosok), az érdeklődők figyelmét is a történeti kutatásokra, és fejleményekre, ugyanakkor városunk múltjára. A Dunaharaszti Német Nemzetiségi Önkormányzattal karöltve – előadóestet, könyvajánlót szervezve – törekszünk arra, hogy ez a kivételes adottságunk, a németajkúak öazonossága fejlődjön – és ezzel együtt megmutatkozhasson sok értékes erényük, a fentiek szerint - a hosszú ideig tartó negatív politikai nyomás után. Ez is kegyelmi időszak, amely segítheti a fiatalokat abban, hogy például újra divat legyen a németnyelvtanulás, ne csak az angol. A 2021-ben ezért is indítottuk a Helytörténeti Klubot - részvevői is szorgalmazzák az ezirányú kutatásokat, tapasztalatcserét – a Dunaharaszti Városi Könyvtár intézményi háttérével, erőteljesen fejlődő német nemzetiségi dokumentumgyűjteményével. Könyvtárunk teljes (szakmai) tudással szeretné segíteni a németajkúak öazonosságtudatának erősödését: minden bizonnyal ez hozzájárulhat az itt élők boldogulásához, és boldogságához.

Egyik figyelmet érdemlő célcsoportunk a gyerekek: számukra igyekeztünk *gyorsan* gyűjteményünkbe illeszteni a megfelelő irodalmat, a szép- és a szakirodalmat is, hogy értesüljenek a legfrissebb kutatásokról, ismeretekről, valamint a kortársak műveiről. Kerestük a kapcsolódási pontokat szakemberekkel és a visszacsatolást is biztosítani, valamint rendszeresen szervezzük a programjaikat, bevonva ebbe más szakembereket is.

Dunaharasztiin sok az időkorú, az egyedülálló özvegy. A társadalom, a család részei kell, hogy maradjanak: növelni szeretnénk ez irányban az érzékenyítést és a toleranciát. Az időskorúak egészségének, jóllétének segítése érdekében közösséget próbálunk építeni, csökkentve az elszigeteltséget. Ha megértjük, hogyan működik az idős agy, akkor a célcsoportnak történő segítségnyújtás is eredményesebb. A cél az idősekkel szembeni sztereotípiák megváltoztatása, pozitív attitűd kialakítása. Nemzedékek közötti találkozásokat igyekszünk szervezni, például a Játékdélutánnal, a Helytörténet Klubbal, célzott előadásokkal, és nem utolsósorban a számukra fenntartott figyelmünkkel, figyelmességünkkel. Az idősebbeket tapasztalataik átadására bátorítjuk, mert „A múlt erős gyökér, a jelen és a jövő belőle él.” (Bábel Balázs) – fontosak számunkra!

b. helyben elérhető szolgáltatások

Tradicionalis szolgáltatásunk a könyvkölcsönzés, 2021-ben 15.881 személyes használat során 37.997 db könyvet, hangoskönyvet, folyóiratot vittek haza beiratkozott olvasóink (14 év

alattiak és felettiük összesen); szeretjük azt is hangsúlyozni, hogy a könyvkölcsönzéssel tudatosan a fenntartható jövő mellett dönthetnek: így kisebb lesz Magyarország ökolábnyoma, (mert kevesebb fát vágnak ki, ha kevesebb könyvet adnak ki). Intézményünk, helyben, mint „alkotóműhely” funkcionál: nyomtatás, szerkesztés, munka a számítógépen, nyilvános irodaként: iratfűzés, laminálás, szkennelés, fénymásolás egyaránt népszerű a városiak körében. Miközben betérnek ügyeket intézni a „belvárosban”, közben jut energia a „szomszéd könyvtárban” olvasásra, könyvtári böngészésre, kölcsönzésre, minden nap és még szombaton délelőtt is. Beiratkozáshoz kötött szolgáltatásaink az előjegyzés a kikölcsönzött dokumentumokra, a kölcsönzés hosszabbítása, az Országos Dokumentumellátó Rendszer (könyvtárközi kölcsönzés) igénybevétele, ami lehet helyhez nem kötött, digitális is.

Miközben az online tér előnyeivel többnyire mindannyian tisztában vagyunk, sajnos messze nem foglalkozunk eleget a hátrányaival, pedig nagyon súlyos és gyakran visszafordíthatatlan károkat okozhatnak – holott a technológiának a gyerekekre és a fiatalokra gyakorolt hatását ma már tanulmányok és tudományos beszámolók támasztják alá, különösen a szorongás, a depresszió, az önértékelési problémák, a túlzott kockázatvállalás, a testképzavar az önkárosítás, az alvásminőség romlása, a szexting és az additív magatartásformák elterjedése terén. A szülők 61 százaléka egyáltalán nem gondolja úgy, hogy a videójátékozás veszélyes tevékenység lenne gyermeke számára. Ezért felelős felnőttként, szakemberként, közösségünk és társadalmunk tagjaiként kötelességünk, hogy tisztában legyünk mindazzal, ami a cybertérben történik. Mert kijelenthetjük, hogy az internet az emberiség legcsábítóbb és legígéretesebb alkotása. Evolúciós ösztöneink, például a keresés, megnehezítik, hogy ellenálljunk neki. Az intelligens alkalmazkodáshoz arra van szükségünk, hogy alaposan megismerjük magunkat, és megtanuljuk, miként hat a cybervilág a viselkedésünkre. Ha ezt felismertük – hogy mi váltja ki a dopaminfröccsöt, és tüzezi az impulzivitást, kényszeres vagy függő viselkedést, akkor úgy szervezhetjük meg a technológiát, hogy az jobban illeszkedjen a felhasználóihoz. Szükséges a sok sérülékeny fiatalt megóvni a további sérülésektől. Visszatartani az arra hajlamos embereket attól, hogy még mélyebbre süllyednének azokban a viselkedésmódokban, amelyek végül pusztítóvá válhatnak.

A jó társadalmak ismerve, hogy nemcsak azt erőseket szolgálják, hanem védelmezik a gyengébb és sérülékenyebb tagjaikat. Erőfeszítéseket teszünk azért, hogy elkötelezetten keressük a közjót. Ebben segít a könyvtárunkban szervezett, a több civil szervezettel támogatott Játékdélután, amely lehetőséget kínál arra, hogy 4 évestől- 100 évesig, több korosztály találkozzon, ismerkedjen egymással.

Mert a *gyermekkornak két tündérvilága van, a cselekvés síkján a játék, a szellemi síkon pedig a mese.* Amikor játszunk – ez nem korfüggő -, akkor rövid időre gondtalanná és felszabadulttá válunk, megfeledkezünk a múltó időről és az állandó felelősségről. Együtt vagyunk, minőségi időben, szemkontaktban - nem képernyő előtt - közös élményeket szerzünk: a közös játék összekapcsol, kikapcsol, feltölt, és fejleszt, gyakoroltat különféle képességeket – felnőttek és gyermekek esetében egyaránt és a játék hevében mindezt észre sem vesszük. Azért még mindig tudnak furcsán nézni az emberre, amikor azt mondja, hogy könyvtáros, és az elmúlt két órában kártyázott a gyerekekkel. Attól még, hogy valami nem direktben fejleszt, még nagyon hasznos!

A 2021-es Munkaterv szerint a kapcsolatépítés, generáció-helyismeretkutatás, tapasztalatok megszerzése a közösségépítésért, mintaprogramok próbája, jó gyakorlatok bevezetése, élménypedagógiai módszerek; - a könyvtári programok végül is tanulást segítő eszközök – az élethosszig való tanulás lehetőségei. Erre törekedtünk: 4 időszaki kiállítást (a könyvtárlátogatók teljes számával tudjuk alátámasztani az érdeklődők létszámát: 17.208 fő tekintette meg Mini Galériánk tárlatait, hiszen az olvasó téren keresztül haladva indirekt módon megtekinthetik az aktuális tárlatot), 2021-ben a második félévben már lehetőségünk is lett a járványügyi korlátozások enyhülésével, huszonnégy alkalommal szerveztünk különböző programokat, amelyen 1.327-an vettek részt.

Mivel Dunaharaszti német nemzetiségi település, ezért igyekszünk ápolni a könyvtárban is a nemzetiségi hagyományokat – azzal együtt, hogy városunkban értékes hagyományörzést folytat a Német Nemzetiségi Önkormányzat, mert „A hagyomány nem a hamu őrzése, hanem a láng továbbadása.”(Thomas Morus) Folyamatosan gyűjtjük a németajkúakról szóló irodalmat, szervezünk ezzel kapcsolatos programokat, előadásokat és elindítottuk a Helytörténeti Klubot 2021 szeptemberében, amikor a járvány miatt erre már lehetőség adódott. Ne mi, könyvtárosok találjuk ki, hogy mi jó a célcsoportnak, hanem a célcsoport maga, mert több érdeklődő közös akaratára, kezdeményezésére alakult meg ez a közösség, hogy kialakíthassunk kapcsolatokat, amíg lehet, amíg van kivel. Egyre többen eltávoznak közülünk azok, akik a múltól információval rendelkeznek. Pótolhatatlan a hiány, amelyet talán elmulasztunk megőrizni. A Helytörténeti Klub-on elhangzottakat rögzítjük, az így megőrzött adatok, tények bármikor visszakereshetők a *Jegyzőkönyvekből*.

- c. **távolról elérhető szolgáltatások**
- d. **közösségi szolgáltatások**

A távolból elérhető szolgáltatások, amelyek növelhetik a katalógushasználatot, ugyanis a jelzetek abban kereshetők igazán hatékonyan. Jelentős befektetéssel fejlesztjük az OPAC keresőfelületeit, amely internetről is felkereshető. Integrált könyvtári rendszerünk 2.000 Mbt/s sebességű (korábban 10 Mbt/s volt), DSL technológia, kábelmodem sáv szélességű internet, hogy a hozzánk betérő, vagy a kívülről tájékozódó megelégedettségre szolgáljon. Korlátozás nélkül vehetik igénybe az e-mailen, vagy a telefonon: (8.00-18:00-ig) való tájékozódást. A honlapon digitális irodalom is olvasható lett, amikor fizikálisan a könyvtári térben – a járványügyi korlátozások miatt - nem tudtak helyben olvasni vagy kölcsönözni az érdeklődők. Folyamatosan bővülő tartalmakkal állunk az érdeklődők rendelkezésére, bár a meglévő dokumentumok digitalizálása nem könnyű. A pandémia alatti zárvatartáskor 2021-ben, az első félévben két alkalommal került sor online irodalmi találkozóra neves írókkal: Nyári Krisztián, Szabó T. Anna és Dragomán György egy-egy héttig elérhető volt a könyvtári facebook oldalon. Anyák Napját ünnepeltük májusban könyvtárunk előtt a Dunaharaszti NOÉ installációjával. A közösségépítés személyek nélkül – ezek a rajtunk túl mutató kihívások azért nem fogtak ki a könyvtárat szerető közösségen! A társadalmi kohézió működött, a kapcsolatépítés erősödött, az emberek érzékenyebbé váltak egymás problémái iránt.

e. **online felületek** (honlap, közösségi média)

A www.dhbiblio@dhbiblio.hu folyamatosan bővülő tartalmakkal, helytörténeti kutatással, katalógussal, digitális fotógyűjteménnyel enged bepillantást a Dunaharaszti Városi Könyvtár gyűjteményeibe. Honlapunkkal sosem vagyunk elégedettek, keressük az állandó megújulást és a jobb design-t, amely segíti az érdeklődőt abban is, hogy realisabb képet kapjanak könyvtárunk küldetéséről, vonzó arculatáról.

A folyamatos internetezés átalakítja az idegrendszerünket, de egyáltalán nem biztos, hogy jó irányba - mondja Darnai Gergely, a Pécsi Tudományegyetem Általános Orvostudományi Karának tudományos munkatársa. Ezért célunk az emberközpontú internet és konnektivitás. Az emberközpontú digitális átalakítás súlypontjai felhasználói és egyéni szemszögből: befogadás, digitalizációs hatások. 2019-ben – a pandémia előtt – 1.000 fő vette igénybe a Web 2.0-át. A pandémia alatt: 2020-ban 9.741 fő, 17.724 alkalommal látogatott el honlapunkra. 2021-ben: 7.036 fő, 12.194 alkalommal.

7. **Minőségirányítás** (legfeljebb 1000 karakter) Szervezet és minőségfejlesztés

A könyvtárnak gyakran kellett meghosszabbítania az állásokra való jelentkezés határidejét, és a hosszas keresés után a pozíciót valamilyen más képzettségű jelentkezővel kellett betölteni.

„A tehetségek háborúja" elérte a könyvtárakat is. A vezetőnek a tehetséggondozás módszereivel is foglalkoznia kell, amelyek segítik az értékes szakemberek megtartását és megfelelő képesítésű új alkalmazottak megtalálását. Ahhoz, hogy a tehetséggondozás jól működjön, illeszkednie kellett az adott intézmény szervezeti kultúrájába, és összhangban állni a munkatársak igényeivel, az emberierőforrás-menedzsment egyedi stratégiájával, valamint a könyvtár erőforrásaival és stratégiai céljaival. Ezenkívül a tehetséggondozás alkalmazásának a könyvtár vezetésében is tükröződnie kellett, mely nem azonos az emberierőforrás-menedzsmenttel vagy a szakmai fejlődéssel, ennél sokkal többet jelent. Sokat segített az Országos Széchényi Könyvtár gazdag – és ingyenes - képzési kínálata a legkülönbözőbb szakmai irányokban. Azonban részvételünket többször gátolta, hogy nem volt lehetőség részt venni – idő- munkatárshiány miatt a tanfolyamokon.

Az emberierőforrás-menedzsment tehetséggondozással kapcsolatos a szakmai projekteken való részvételi lehetőség biztosítása; munkaköri rotáció lehetősége; szakmai fejlődés elérhetővé tétele a munkahelyen - megfelelő feladatok, tanulási lehetőségek, az önértékelés preferálása, a kollégákkal való párbeszéd, coach és a személyes kompetenciák növelése és erősítése révén; képzési programok szervezése és megvalósítása; visszacsatolási eszközök kifejlesztése és felülvizsgálata; személyre szabott tanfolyamok segítik a munkafolyamotokat és a humánerőforrás emberséges működtetését. Összességében könyvtárunk igyekszik ezen a jó úton járni a e módszerek – intézményreszabott - alkalmazásában, hogy megtalálja és megtartsa a képzett, a könyvtár igényeinek megfelelő munkatársakat.

Az együttműködés az önkormányzati szervezetekkel, a helyi kulturális intézményekkel és civil, illetve karitatív szervezetekkel történő közös munka során valósult meg. A könyvtárhasználati adatok (1.327 fő vett részt különböző rendezvényeken) is igazolták a megközelítés létjogosultságát, ám hosszabb távon a járványhelyzet felülírta a mindennapi működést.

A szakma szeretete életet működtető erő. Mindennek ez az alapja. Hiszen, ha szeretjük, amit csinálunk, azt minden nehézségével, szépségével együtt szeretjük. A könyvtáros hivatás egyfajta szeretetnyelv. A könyvtár olyan esszenciális tudással vétezz fel, amelyből bátran meríthetünk. Enélkül nincs hiteles hivatás. Hiszünk abban, hogy az életünket évszázadok óta keretbe foglaló értékek fontosak; azon értékek, amelyek az embert felelősséget vállaló, szeretetteljes lényé teszik. A pályám során azt tapasztaltam, a könyvtárhasználók szomjazták az irodalmat, a művészetet, a szépséget. Az olvasás értelme az, hogy a fájdalmat, a szomorúságot feloldja, hogy a segítségével az olvasó ráeszméljen a saját problémáira,

megoldást találva. Az átélt katarzis felszabadít, és erre a mai világban – talán jobban, mint bármikor – hihetetlenül nagy szükségük van az embereknek. Hiszek abban, hogy a gyümölcsöző élet titka nem a sikerekben rejlik, hanem az élet értelmének megtalálásában, ahol mások talán falakat, értelmetlenséget látnak. Legfőbb erősségünknek az olvasók és a könyvtár iránti elkötelezettséget, a városunk szeretetét és a sok éves, többszintű szakmai tapasztalatainkat tartom, és hogy intézményünk a hagyományok figyelembevételével dinamikus megújulásra, jobbításra törekszik. „Egy hivatás nagysága elsősorban talán abban van, hogy egyesíti az embereket; csak egyetlen igazi fényűzés van: az emberi kapcsolatoké.” (Antoine de Saint-Exupéry)

- a. **használói elégedettségmérésre** nem volt módunk a pandémia miatt, (2019-ben végeztünk hasznos használói elégedettségmérést) most a könyvtárbajárók többsége igyekszik gyorsabban távozni a könyvtárból a korábbi – pandémia előtti - időszaktól eltérően.

b. önértékelés

Ismerkedtünk vele, és próbáltuk megvalósítani az asszertív magatartásformát, egyik kollégánk coach-továbbképzése után. A vészhelyzet rendkívüli konfliktusokat is produkált, nem volt könnyű feldolgozni az agresszív viselkedést, amely a munkavégzésünk során adódott, mind a külső, a könyvtárhasználó és a munkatársak közötti feszültségeket. Az önértékelés során lehetőség volt arra, hogy negatív viselkedésű könyvtárhasználó ne okozzon hosszabb távon pszichés nyomást a könyvtárosban, mert az intézményben és a munkatársakban meglévő pozitívumok, erősségek, az elért sikerek feltárása és erősítése sikeresen „megoldotta a nem könnyű feladatot”, az elakadt helyzetet. A bizalmi tér visszaépült, a lehetőségeket feltérképezve a munkatársakat a nyílt őszinteség és az erőteljes partnerség irányába sikerült „terelni”. A coach, a pozitív önértékelés segített azoknak az akadályoknak a leküzdésében, melyeken túljutva örömtelibb és kiegyensúlyozottabb az élet.

- c. megyei hatókörű városi könyvtár segítő szerepe a minőségirányítás előkészítésében (a muzeális intézményekről, a nyilvános könyvtári ellátásról és a közművelődésről szóló 1997. évi CXL törvény 66 §. j) pontja alapján)
8. Tudományos kutatás és kiadványok (legfeljebb 1000 karakter) Nem releváns.
9. **Partnerségi együttműködések** (legfeljebb 1000 karakter)
  - a. kiemelt téma: könyvtári, közgyűjteményi, közművelődési, közoktatási együttműködés és az önkéntesség

Az önkéntes tevékenység, mint a mások javát szolgáló, tudatos segítség kiemelt eszköze a közösségépítésnek, az együttműködési készség fejlesztésének, elősegíti a társadalmi beilleszkedést és jó irányba mozdíthatja el az emberek gondolkodását, a társadalomhoz való hozzáállását. Az önkéntes munka gyakran az egyetlen lehetőség és esély a bekapcsolódásra, a társadalomban való részvételre. Az önkéntesek csoportjában azonban nemcsak a segítő kezeket látjuk, hanem egy olyan segítő kört, akiken keresztül tovább mélyül jó kapcsolatunk környezetünkkel, ami társadalmi kohéziót, közösségbizalomépítést jelent. Célunk: az önkéntes munka minél szélesebb körben történő népszerűsítése - a fiatal generáció megnyerése -, az önkéntes munka értékének és fontosságának tudatosítása - törekvés még több önkéntes bevonására mindennapi életünkbe, könyvtári feladatainkba, tevékenységeinkbe. Ugyanakkor tudatosítjuk a szolgáltatásainkat igénybe vevőkben az intézményünkben folytatott munka értékét, ekkor, tapasztalatokra szert téve tudatában lesznek annak létezésével. Ennek egyik eszköze, az, ha a használók saját bőrükön tapasztalják meg könyvtári munkánkat. Úgy tudatosíthatjuk bennük a könyvtár erőfeszítéseit, ha együttműködésre buzdítjuk őket. Így a használók megtapasztalhatják a könyvtár értékét, melyet nem feltétlenül fizetőeszközben mérhetnek, hanem olyan elvont fogalmakban, mint érték, biztonság, minőségi időtöltés, tanulás, fejlődés stb. A fő üzenet tehát: nemcsak tárgyokban és ingóságokban lehet a könyvtár értékét megadni, hanem az ott dolgozók (és munkájuk) értékének megadásával.

Az Iskolai Közösségi Szolgálat kapcsán 28 együttműködő intézmény-partnerünk van, így kooperálhatunk a fiatal generáció érdekében, mert 2021-től online szolgálatot is fogadunk könyvtári jó gyakorlatok szerint. A diákok meghatározott vázlat alapján készíthetnek rövid irodalomajánlót, amely gyűjteményünkben kiválasztott olvasmányok szerint népszerűsíteni hivatott könyvtárunkat az ifjabb generáció által és körében is, és amelyeket a médiákban jelentetünk meg - a fiatalok beleegyezésével.

Együttműködő Szerződésben is elkötelezett partnereinkkel (két civilszervezet) szervezzük folyamatosan 2012 óta – tíz esztendeje – a népszerű Játékdélutánt, egyrészt a magányosoknak, időseknek, illetve a gyermekeknek, családoknak kikapcsolódásként.

10. **PR/marketing/kommunikáció eredményei** (legfeljebb 1000 karakter)

a. a könyvtár megjelenése médiumokban

Az igazán hasznos hírközlés valójában tájékoztatás. Arany János azt írja: „A hír, ha kivált rossz, mint levegő. terjed / Nehéz kikerülni, hogy bé ne lehelljed.”- Durva, hogy a negatív hír esetében számíthatunk nagyobb érdeklődésre, nézettségre, mert jobban csiklandozza a kíváncsiságot, az pedig jóleső dopamintermeléssel jár. A mindenkit elárasztó, fullasztó mennyiségű információcunamiban kell könyvtárunknak megtalálni az eszközöket arra, hogy figyelemfelkeltően megjelenjen, *jó hírt* adva magáról. A hír attól függ, kinek a kezében van. Az a jó számunkra, hogy az ember sohasem csak azt hallja és olvassa, amit mondanak neki, hanem amit a szívével lefordít magának. Minden híradás egyúttal találkozás, ami az életre vezet, persze az is könnyen megeshet, hogy csak összezavar vagy tévútra terel. Felelősek vagyunk a közléseinkért és a befogadásért is, ezért lehetőleg minél több helyen jelenünk meg, hogy világos, jól érthető módon adjunk hírt magunkról, reklámozzuk a könyvtár értékét, munkánk sokrétűségét. Továbbgondolva mindennek a felelősségét, elmondhatjuk, hogy ma az internet és a közösségi média mindenki számára elérhető világában gyakorlatilag mindenkiből tudósító, történetmesélő lehet és lett.

b. lépések az intézményről alkotott kép pozitív formálásához (pl. arculat, kommunikáció)

Felelősségünk tudatában igyekszünk a könyvtárunkról alkotott képet, sztereotípiákat pozitív irányba fordítani, föl hívva a figyelmet a modern könyvtár kompetenciáira, a közösségi (3.) tér adta lehetőségekre. Ezt úgy tudjuk megtenni, hogy odafigyelünk a könyvtárhasználó szokásaira, igényeire, a helyi sajátosságokra, a szakmai víziókra, a város eseményeire, ünnepeire, a hozzánk intézett kérdésekre, és a nemzetközi trendekre, amelyekre válaszolva - ezekhez tudjuk igazítani a marketinget, az arculattervezést. A plakátoktól kezdve, a rendezvények témaválasztásával, a helyi tv-, médiumokban, az interneten való szerepléssel, irodalomajánlásaink, és az olvasóközönség bevonása ebbe a színes feladatba, mind azért történik, hogy kedvezőbb képet mutatva intézményünkről, tájékoztassuk a célközösséget: a könyvtárban olyan információhoz, előnyökhöz, forrásokhoz juthat, amelyhez más közegben bajosan.

11. **Összefoglaló a megyei hatókörű városi könyvtár által** (legfeljebb 1500 karakter)

a. a megye területén működő könyvtárak együttműködésének szervezésével kapcsolatos tevékenységének intézményre gyakorolt pozitív hatásairól:

- b. a könyvtár tevékenységét segítő 2021-ben nyújtott szolgáltatásairól,
- c. a települési könyvtár fejlesztésével kapcsolatosan végzett koordináció keretében a fenntartónak megtett javaslatokról.

Nagyon fontos szakmai támogatói erő Hamvas Béla Megyei Könyvtár-könyvtár-igazgatóval megszervezett – rendszeres online - értekezlet, a megyei könyvtárral folytatott rendszeres kapcsolattartás, a jogszabályi háttér és az újrainvitás protokolljáról, valamint a PEMEKSZ (Pest Megyei Könyvtáros Szervezet) továbbképző (a covid miatti korlátozott számú) rendezvényein történő részvételi lehetőség. A pandémia miatt történt rendkívüli jogrend, az ebből következő rendkívüli helyzet, újfajta munkaszervezést igényelt, amellyel kapcsolatban a régió könyvtárosai megoszthatták gyakorlati tapasztalataikat.

12. **A koronavírus-járvány okozta változásokról** (legfeljebb 1500 karakter)
- a. **a pandémia hatására kialakított új szolgáltatások milyen mértékben befolyásolták a szolgáltatási környezetet és ezek milyen módon voltak fenntarthatóak a 2021-es évben?**

2021 is a pandémia éve. Már nem volt olyan sok bizonytalanság bennünk mindezzel kapcsolatban, mint korábban, hiszen már 2020 novemberében kezdődött a rendkívüli jogrend. Munkánk napról-napra - kiszámíthatóan – de változott. A vírusjárvány ébresztőt fújt: a karantén újabb esést hozott: a potenciális könyvtárbajárók használata jelentős mértékben visszaesett. Szolgáltatáskínálatunkat a társadalmi igények mentén újra kellett tervezni, a hangsúlyokat eltolni. Könyvtárunknak tehát egyaránt szembe kellett néznie a pandémia miatt több szintű problémával szociális és kulturális téren, hiszen a könyvtári közösségi tér célja, hogy mindenki számára elérhető legyen, teret adva – szó szerint – személyes találkozóknak, műhelybeszélgetéseknek, közösségi kapcsolatoknak, elősegítve a boldog élet megteremtését mind egyéni, mind társadalmi szinten. Közben pedig a vészhelyzet miatt intézményünk zárvatartott.

Mivel a könyvtárosok is a társadalom részei, az ő kreativitásuk és teljesítményük támogatása nyújtott minőségi - azaz a tágabb közösség számára hiteles -, szolgáltatást. (Frusztrált munkatárs nem csinál minőségi dolgokat.) A zárvatartó időszak alatt elkezdtük, majd a következő, már nyitvatartás alatt, be is fejeztük a teljeskörű állományellenőrzést. Voltak munkatársak, akik home office-ban dolgoztak vírusfertőzés gyanúja miatt, mások teljes munkaidőben az intézmény tereiben – szétszórva a kötelező távolságtartás miatt. A körülményeket figyelembe véve a könyvtárban végezték munkájukat, ügyeletet is tartva. Például 2021. 01. 29-i mintavételi napon (amikor zárva kellett lennünk 107 telefont, 64 e-mailt, 98 egyéb tájékoztatást (hírlevél, szóbeli interjú) bonyolítottunk le, és aznap 20 esetben

házhozszállítás történt kifejezetten az idősebb korosztálynak (előre megrendelt-összekészített könyvpakkot vittünk el kerékpáron, gépkocsin).

Munkáltatónk a munkatársak és a könyvtárhasználók biztonsága érdekében elérhetővé tette ingyenesen a covid-teszt-vizsgálatot.

A 2021 május harmadikai újrainvitásról – a fenntartóval egyeztetve és a jogi szabályozást tekintve döntöttünk. A könyvkölcsönzés „küszöbkölcsönzéssel” indult újra, előre megrendelt, összekészített könyvesomag formában, (még nem jöhettek be a könyvtárba a kölcsönzők); a visszahozott dokumentumok 72 órás fertőtlenítő karanténba kerültek. Minden változásról - a különféle kommunikációs csatornák egyidejű használatával - tájékoztattunk: plakáton, honlapon, közösségi médiában, e-mailben, intézményi körlevélben, hirdetőtáblán, levelezőlistán, hírlevélben, újsághírben – és a jól bevált tradicionális - verbális csatornákon. Járványügyi szabályok - kézfertőtlenítő, maszk, közösségi távolságtartási kötelezettség, plexifal védelme a fogadó pultok körül - ezek az intézkedések segítették a munkatársakat a bizonytalan helyzetben. Irodai szolgáltatásaink szeptembertől indultak újra, de a korábbi bizonytalan helyzet miatt az igénylők nehezen találtak vissza könyvtárunkba: nyomtatás 1091 oldal, internethasználat 27 fő keresett fel bennünket, 80 alkalommal történt DVD-kölcsönzés, szkennelés 25, fax 2, iratfűzés 8 és laminálás 6 alkalommal történt 2021. december 31-ig. Könyvtárközi kölcsönzést 44 alkalommal igényeltek, ezt 49 megrendeléssel tudtuk megoldani, többször digitális továbbítással, ami nagy előnyt jelentett a járványügyi szabályok korlátjában, mert a fizikai zárvatartás alatt is tudtunk – mind a kölcsönadó, mind a továbbító könyvtár zavartalanul - online működni emberi kontakt nélkül. A vizsgaidőszakokban ez nagy előny, és segítség volt.

A Dunaharaszti Városi Könyvtár 2021-ban a járványhelyzet miatt rendkívüli körülmények között is igyekezett minden lehetséges eszközzel kielégíteni olvasói igényeit. A kényszerű zárvatartást követően fokozatosan készültünk fel az újrainvitásra. A járványhelyzet miatt ugyanakkor a személyes részvétel kockázata – az állandó fertőtlenítés és a járványügyi protokoll megtartása ellenére - a rendezvényeken kiemelten magasnak számított. Ezért fizikai jelenlétet igénylő rendezvényeket az első félévben nem tartottunk, kivéve három, online előadást, amelyet facebook-oldalunkon követhettek egy hétig a regisztrált érdeklődők. A korlátozott nyitvatartás miatt az elmúlt év nagy részében, a hagyományos, fizikai teljesítmény mértéke alacsonyabb lett. Másrészt az újabb digitális kimeneti mérőszámok - különösen a legutóbbi kiegészítés, a könyvtári webhelyek látogatása - meghaladják a megszokott szinteket. Hagyományosan a rendezvényi részvétel a könyvtárban való fizikai megjelenést

jelentette. A járvány felgyorsította a könyvtár erőfeszítéseit a digitális technológia irányába. Ekkor a könyvtári webhelyek olyan fontossá váltak, mint még soha, hiszen még a fizikai kölcsönzést is befolyásolja a járvány, ennek „orvoslására” (egyéni érdeklődési körre szabott könyvcsomagokat) kölcsönöztünk. Az igényeket telefonon, vagy az e-mail címünkön közölhették az olvasók. Az igények rögzítését követően a „nyitvatartási időben” volt lehetőség a könyvek elvitelére és visszaadására. Megfigyelve a környezetet, ahogyan más szolgáltatók, vagy a könyvtári szakma reagáltak a keresletre, az igényekre, eltöröltük a késedelmi bírságot, megerősítettük a technológiai eszközparkot. A védettségi igazolvánnyal rendelkező könyvtárhasználóknak korlátok között lehetővé tette az intézmény tereinek a használatát. A védigazolvánnyal nem rendelkezőknek továbbra is biztosítottuk a küszöbkölcsönzés szerint az előre megrendelt könyvpakkok cseréjét és a legújabb szerzemények megtekintésének lehetőségét, ugyanis a felemás helyzet igen sok feszültség forrása volt, nem egyszer verbális zaklatás szintjén. Az olvasószolgálatban dolgozók helyzete több esetben is válságossá vált az őket ért atrocitások miatt.

b. hogyan befolyásolta a világjárvány az intézmény meglévő stratégiáját, illetve a középtávú stratégiai tervezést?

A tapasztalatokat leszűrve arra a következtetésre jutottunk: a könyvtár legyen innovatív és alkalmazkodjon a változáshoz: a pandémiás helyzetben a változások menedzselése volt például a digitális térben szervezett felolvasás neves írókkal. A járvány világossá tette, hogy a kulturális szektort további digitalizálással kell jobban felkészíteni a modern világ követelményeire. Akkor leszünk sikeresek, ha értjük és alkalmazzuk a legújabb információs technológiai fejlesztéseket.

A járvány alatti tapasztalatok:

- a távhasználatok száma megnőtt, felértékelődött a digitalizált könyvtári állomány,
- megbecsült lett az online tájékoztatás,
- a „kölcsönzés nélküli időt” kihasználva több idő jutott a honlap, a Szikla-adatbázis és egyéb kommunikációs eszközök frissítésére.
- elmaradt feladatokat végre sikerült elvégezni: így a teljeskörű állományellenőrzést, ami állományfrissítést és ezzel kapcsolatos logisztikai feladatvégzést is jelentett.
- mód nyílt adatbázis-tisztítás és javítás rendezésére,
- javult a könyvtárhasználók jártassága az online adatbázis- és katalógushasználatban,
- ugyanakkor a könyvtárhasználók még inkább igényelték a könyvtáros támogatását, figyelmességét, hiszen ők maguk is elszenvetői voltak a járványnak,

- igen megnőtt a pszichológia-, a nevelés-, az orvosi szakirodalom iránti kereslet,
- bár az olvasóterem zárvatartott, a „tiltott helyeken” lévő dokumentumok kölcsönzését lehetővé tettük.

Fenntartottuk alapvető szolgáltatásainkat a virtuális térben, vagy érintkezésmentesen biztosítottuk azokat, például könyvtárközi kölcsönzés keretében elektronikusan kölcsönöztünk tartalmakat. Az egyik első lépésként meghosszabbítottuk a kölcsönzési határidőket, és felfüggesztettük a darabszám-korlátozásokat. Tájékoztattuk a használókat, mely szolgáltatások és források érhetőek el online (beleértve a kiadók által ingyenesen hozzáférhetővé tett tartalmakat), adatbázisokat reklámoztunk, és hogy a könyvtár milyen érintkezésmentes szolgáltatásokat indított. Az újrainytás után mérleget lehet vonni a válságidőszakról. „A könyvtárak a pandémia következtében erősebbek, ellenállóbbak és még inkább kulcsfontosságúak, mint bármikor” - állítja Yotam Kramer, az Ex Libris termékmarketing-igazgatója. Szerinte folytatnunk kell az értékeink felmutatását. Meg kell győznünk a közösséget, akiknek szolgáltatók, hogy mennyire alapvető a munkánk. Igaza van a szakembernek, ebben az éles helyzetben új szemszögből, új megvilágításban láthattuk a munkánkat.

A legfontosabb tanulság az, hogy intézményünk nem pusztán túl akarta élni a rendkívüli helyzetet, hanem a kényszerű körülmények között felmértük, hogy miképpen tudjuk szolgáltatási kínálatunkat hatékonyabbá, nélkülözhetetlenné, és felhasználóbarátabbá tenni a virtuális térben is - középpontba állítva a felhasználót. „Röptessünk madarat, azután lassan észrevesszük, hogy mi is szárnyra kelünk, hogy magával ragadjon a jó!” (Kányádi Sándor)

Tóth Marianna
intézményvezető

Összesen legfeljebb 16.500 karakter

Az egyes fejezetek összefoglalásaképpen lehetőség van az azokhoz kapcsolódó, legfeljebb egy oldal terjedelmű releváns infografika beszámolóba / munkatervbe illesztésére. (max. 12 infografika)